

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. kr. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 3 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Jesenska preišljevanja. — Jesenska paša. — Melioracije na Štajerskem v letu 1908. — Naravna reja naše živine. — Ali se nam je v prihodnji zimi bati pozebe v vinogradih? — Pozor, vinorejci! — Osuševanje ljubljanskega barja. — O različnih za sadjarstvo prikladnih legah. — Iz podružnic. — Vposlano. — Uradno. — **Zadruha:** Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem. — Tržna poročila. — Oznanila.

Jesenska preišljevanja.

„Preveč še s kruhom ni dobro.“ To resnico so pač naši kmetovavci v teku preteklega poletja dodobra spoznali. Dežja, ki ga sicer tako hrepeneče pričakujemo in prosimo, smo to poletje imeli še preveč. K temu se je pridružila še huda toča, ki je v velikih in rodovitnih delih naše dežele uničila ves pridelek in ves trud. Sicer imamo marsikatero korist od tega dežja: gozdovi so močno in lepo porastli, podzemne votline so se napolnile z vodo, ki bo sedaj prihajala v vreline in potoke in jih polnila še dolgo časa, tako da bodo rastline imele dovolj moče za rast in zoritev, potoki in reke bodo lahko dolgo dajali dovolj vode za razne električne naprave, ki jih dobivamo v zadnjem času vedno več — a vendar imamo od tega dežja tudi veliko korist v kmetijskem, pred vsem pa v rastlinorejskem gospodarstvu: dobili smo mnogo krme in sočne pašne. Naše parme, ki so dve leti stradale, so se zopet lahko napolnile do vrha in sedaj lahko zopet mislimo na to, da si za slaba leta prihranimo nekaj krme. Res pa je, da je kakovost krme vsled slabega vremena ob času košnje precej slaba, da bo krma preveč vodena in torej manj izdatna ko druga leta, tudi bo, ker je izlužena in izprana, manj okusna. Vkljub temu pa smo lahko hvaležni, da nam ni treba več biti v skrbeh zaradi živine, za katero smo se morali dve leti sem toliko bati. Ker se od leta do leta bolj jasno kaže, da se moramo v vedno večji meri posvetiti živinoreji, je pač dobro, da imamo v obilici krme nekako jamstvo za to stvar.

Kmetijstvo pa ni enostranska obrt, ki bi uspevala samo tedaj, če uspeva ena, dasi tako važna panoga kakor je živinoreja. Nasprotno! Kmetijstvo je sestavljeno iz mnogih različnih panog in le, če vse te dobro uspevajo, lahko uspeva tudi kmetijstvo. To velja posebno za Srednje in Spodnje Štajersko, kjer je rastlinoreja tako razširjena in mnogovrstna. A tudi na Gornjem Štajerskem se bo občutno poznalo, če se bo iz polj in njiv pridelalo manj ko doslej. Tudi ni pridelano žito tako in toliko, kakor smo pričakovali. V mnogih rodovitnih krajih, kjer je pridelovanje žita zelo važno in razvito, je toča mnogo ali celo vse pobrala. Krom-

pir je poškodovala peronospora, gniloba in druge bolezni. Tudi pridelek koruze in hajdine ni tak, kakor smo pričakovali. Isto velja tudi o važnih tržnih rastlinah. Sadje je obrodilo le po nekaterih krajih a tudi tukaj ne vedno lepo in brez hib, tudi ga je bilo malo; cena, ki se ponuja za sadje, je le neznatna odškodnina za delo in trud. Kakovost vinskega pridelka je slaba. Po mnogih legah in vinogradih ne bo skoro nobenega pravega branja. Ker smo v pretečenih letih vsled pomanjkanja krme morali prodati neprijetno mnogo naše živine, so naša gospodarstva izvečine brez sredstev. Torej bo naše kmetijstvo na koncu leta pokazalo veliko izgubo.

Odkod naj vzame kmet denar za tekoče gospodarstvo, odkod naj dobi del svoje obratne glavnice. Ker bo lahko le malokaj prodal in se mu še to, razun živine, perutnine, jajec in surovega masla, precej slabo plača, mora primanjkljaj pokriti iz prihrankov v prejšnjih letih, kar pa bo le malokomu mogoče, ali pa si vzeti denar na posodo, in v to bo večina kmetovavcev prisiljena. Na vsak način bo naš pogled nazaj v leto 1910 in naprej v leto 1911 jako žalosten in prav je, če nas obhajajo skrbi za naš obstanek. K tej skrbi, prihajajo še mnoge druge, ki jih povzroča splošna naša narodnogospodarska konstelacija, ki je že leta in leta sem baš kmetijstvu zelo neugodna. Vreme nam nagaja venomer, vrhu tega pa nas sedaj preganjajo še meščani s svojo jezo, ker pravijo, da so današnje draginje krivi kmetje in njihove organizacije. Drzno in zvito se zahteva za kmetijske pridelke prosta trgovina, kakor je bila običajna v dobi tlačanstva in rabote, tista nesamostojnost in odvisnost se zahteva od današnjega kmeta. Kar se danes nihče ne drzne — razun industrijalcev in obrtnikov — ponuditi nobenemu delavcu, da bi se brez pogojev podvrgel zahtevam drugega gospodarskega činitelja: od kmetovavca se zahteva, naj se popolnoma odreče vsakemu vplivu na ceno svojega lastnega pridelka. Skoro neverjetno je in vendar je resnica. Dokaz za to so glasovi, ki se dan za dnem bolj glasno čujejo v političnem časopisju. V korist drugim stanovom se naj kmetovavec odreče vsem svojim pravicam, to je zahteva teh

ljudij. Kako so ljudje vendar zaslepljeni in predrzni! Kam pa bi nas nazadnje vse to privedlo? Do tega, da bi bilo ljudstvo popolnoma uničeno. Vzeti kmetskemu stanu vse pravice bi se reklo, narediti ljudi ubožce, ustvarjati iz ljudstva proletarce in s tem bi se konec bližal vedno bolj in bolj.

Kmetski stan je nosil dolga stoletja jarem nesamostojnosti in odvisnosti. In v kakem položaju je bilo človeštvo? Kako počasno sta se razvijala kultura in človeški napredek? Kako velikanski pa je napredek, odkar je kmetski stan svoboden! In sedaj delajo ljudje na to, da bi kmetu težko priborjeno svobodo zopet — a na kaki drugi način — vzeli. Prej je bil podložnik grofov in drugih fevdalcev, danes pa bi naj postal podložnik proste trgovine in kapitalizma. Kateri državnik ali narodni gospodar si bo upal storiti kaj takega. Sicer še vedno sedimo na naši zemlji, še vedno velja za nas splošna in enaka pravica. In še vedno čutimo v svojih prsih dovolj moči, da odvrnemo to pretečo nevarnost. Zato pa si moramo stvar dobro premisliti.

Mnogobrojne so škode, ki jih moramo popraviti na naši staybi, če hočemo in če naj to spoznamo. Če torej naj veljamo v državnem gospodarstvu kot popolnoma enakopraven činitelj, se moramo tudi pošteno potruditi in storiti vse, kar nam je mogoče. Pred vsem pa se vprašajmo, ali smo napredovali s tokom časa, ali smo v gospodarstvu izrabili vse potrebne moderne tehnične pridobitve, ali lahko opravimo vse to, kar sme skupnost od nas zahtevati. Po pravici moramo priznati, da ne. Še vse preveč smo se navadili na to, da si ne skušamo pomagati sami, ampak da se zanašamo na drugo, tujo pomoč. To je bila na vsak način ena največjih napak, kar smo jih storili. V nas samih leži moč in sicer taka in tako velika moč, kakor je ne moremo dobiti od nikoga drugega. Sam si pomagaj, kdor je mož! Samopomoč je za nas in za vse druge stanove, kakor tudi za vsakega posameznika zlata vredna beseda. Žalibog da smo jo pozabili in da je ne znamo dovolj ceniti. Če pa si hočemo položaj svojega stanu trajnoboljšati, potem moramo to besedo sprejeti v svoj program kot eno najvažnejših in najimenitnejših. To nam bo tem lažje, ker

nam je toliko stvari na razpolago, ki nas uče, kako si naj uravnamo samopomoč. Ta samopomoč pa mora biti uvedena v vse panoge našega kmetijstva. Kakor v naših uvodnih besedah, tako navajamo tudi tukaj dober pregovor, ki zelo poučno pravi: Pogumno začeto je do polovice opravljeno. Idimo torej pogumno in odločno na delo in uspehi nam bodo plačilo, bodo pa v korist tudi drugim stanovom. A pri teh besedah že vidimo obraze omahljivcev in neodločnikov, ki pravijo, da nam tudi najboljši nameni nič ne pomagajo, ker so zapreke tako velike, da se ne dajo premagati. To pa ni res. S primerno resnobo in z dobro voljo se da tudi marsikatera velika zapreka, ki je na videz nepremagljiva, premagati.

Največja težava, ki nas ovira pri razširitvi kmetijskih obratov, so neugodne delavske razmere, pred vsem pa pomanjkanje delavcev. Naše gospodarstvo nima dovolj potrebnih rok, da bi se povzdignila množina in kakovost produkcije, a tudi delavske moči, ki so nam na razpolago, nimajo primerne kakovosti za to, da bi ž njimi dosegli dovoljne uspehe. O tej trditvi pač ne bo nobenega dvoma, ker je priznano dejstvo. Rešitev tega glavnega prašanja pa je za kmetijstvo prvi pogoj. Začeti se mora ž njim, predno bomo začeli reševati prašanje naše samopomoči. A kdo ga bo načel? Do sedaj smo tudi v tej stvari, kakor v marsikateri drugi, pričakovali tuje pomoči. Ker pa smo je desetletja zaman pričakovali, nam sedaj pač ne preostane nič drugega, ko da jo vzamemo sami v roke.

Kolonizacija kmetijskega delavca je prvi pogoj za to, da se bo naša produkcija izboljšala in zvišala. Sedaj pa nastane prašanje, ali naj to stvar sami na novo poskusimo ali pa naj poiščemo, ali imamo po drugih državah in deželah že kaj primerov za to, da jih lahko kar posnamemo. Seveda je dovolj primerov. Tudi po drugih državah in deželah so se pojavile iste prikazni kakor pri nas in tam so se jim pogumno postavili v bran, kar je kmetskemu stanu in celotnemu prebivalstvu bilo na veliko korist. Naša naloga je torej, da ustvarimo za naše delavce take pogoje, da bodo dobili v kmetijstvu to, kar imajo po drugih strokah in v drugih poklicih. Potem se bo dalo v kmetijstvu mnogo, zelo mnogo izboljšati. Ti pogoji pa se lahko ustvarijo samo z delavskimi domi, ki dajejo delavstvu stalno bivališče. Pri vsem tem pa lahko po pravici zahtevamo, da nam država ne bo odrekla svoje pomoči in nam priskočila s tem, da bo uvedla okvirno postavbo o delavskih domih. Primerov za tako postavbo je že dovolj, tako da lahko dobimo o njih prav jasne pojme. Z ozirom na izkušnje, ki so jih imele druge države s to stvarjo, pač ni mogoče več dvomiti o ugodni rešitvi tega prašanja. Ustvarimo torej podlago, da bo dobil tudi kmetijski delavec in posel zasi-gurano eksistenco kakor jo vidi v drugih poklicih, da si bo lahko ustanovil družinsko življenje, da bo privezan na zemljo, da bo postal varčen in gospodaril in tako bomo dobili umne in spretne delavce, brez katerih je nemogoče kmetijstvo razširiti in izpopolniti. Neodvisni od državne pomoči pa lahko veliki posestniki iz lastne

inicijative, iz lastnega nagiba začnejo z ustvarjanjem delavskih domov, kar so pametni in previdni kmetovavci deloma že začeli. Taki delavci, ki imajo svoje dome, so sicer nekoliko dražji, a prednosti dajejo toliko, da se ti večji izdatki bogato vrnejo. Vedna skrb za dobre delavce deloma odpade, delo je po kakovosti boljše, delavec sam dobi zanimanje za obrat in kar je še več takih prednosti.

Važno prašanje je nadalje pomnožitev in varovanje delavske posesti s postavbo o rentnih posestvih, ki daje možnost, da lahko postanejo samostojni posestniki tudi pridni delavci in oni, ki po očetu ne prevzamejo posestva.

Vseh teh stvari se bomo morali odločno oprijeti, ob enem pa se tudi dobro ozreti po našem gospodarstvu, ali mu treba kje kaj popraviti in izboljšati, da dobimo večji in boljši pridelek. Pomnožiti bo treba pridelovanje krme, paziti bolj na pridelovanje travinega semena, gledati bolj na izbero pri žitu in paziti na pogozdovanje in lepo in primerno škerenje naših gozdov. Odločno zahtevajmo, naj se melioracija naše zemlje hitreje vrši, skušajmo si izboljšati naše pašne in tako podpreti in poživiti našo živinorejo. Tudi so potrebni vzorni hlevi in vzorna gnojišča, za katera imamo danes že dovolj vzorov. Ne bodimo enostranski, ampak mnogostranski in skušajmo biti povsod v naprednosti prvi. Poprimimo se vsakega dela, pred vsem pa skušajmo biti trdni, zavestni na svojo lastno samopomoč, zastopajmo koristi svoje zemlje in svoje države.

Glavni tajnik Juvan.

Jesenska paša.

Tudi v kmetskih krogih prihajajo ljudje vedno bolj in bolj do spoznanja, da je paša za živino, posebno pa za mlado, zelo koristna; nele za plemensko živino, katere telesne oblike se ravno vsled posebno ugodne in primerne hrane lepo razvijajo, ampak tudi za domačo vzrejo, ker ostane s pašo naša živina zdrava.

Žalibog pa se ravno v kmetskih obratih iz raznih vzrokov dosedanje pašne ne dajo zvečati ali vsaj popraviti.

Zakaj si ljudje v takem slučaju ne pomagajo z jesensko pašo?

Navadno poraste trava po otavini košnji toliko, da sicer ni vredno zopet kositi (tuintam vendarle), pač pa se dobi na travniku čisto lepa in poštena paša.

Res se da ugovarjati, da travnik, če ga popasemo, ni v pomladi tako dobro pognojen, ker ga sicer pognoji tretjača ali otavič, ki črez zimo segnije; a kdo že ni opazil, da pobere že prej navadno kaka slana ali kak kratek sneg polovico novega prirastka, ki splesni ali segnije. S takim „naravnim“ gnojenjem pa tudi ni mnogo pridobljeno, ker leži ta gnoj, posebno po pašah in travnikih, zunaj in se ne podorje.

Prednosti jesenske pašne so neprimerno večje ko pa je korist od takega „naravnega“ gnojenja. Že gibanje živine na svežem zraku pospešuje kroženje njene krvi; z dihanjem se pospešuje tek, kar je posebno tedaj velike vrednosti, če je seno dež izpral, tako da ima malo redilnih snovi in malo dražil, ki pospešujejo tek;

samo po sebi se nadalje ume, da vpliva jesenska paša tudi zelo ugodno na mleko. Ravno ob tem času se zelo neprijetno občuti, da dohaja z dežele v mesto manj mleka; če torej lahko v tem času pošljemo na trg več mleka ko kmet, ki živadi v jeseni ne pase, potem lahko upamo, da bomo tudi v času, ko je mnogo mleka, našli pri naših odjemavcih odprta ušesa. Nadaljnje prednosti zelene krme, ki jo daje jesenska paša, so, da se pospešuje prebava, da dobi živina trdne mišice, kar je posebno dobro pri vprežni živini, ki se lahko razhodi, da dobi živina sploh boljše obliko in podobo.

Razun travnikov lahko spašujemo tudi deteljišča (a previdno!) in ono deteljo, ki se bo v jeseni podorala. Tudi po drugih poljih lahko živino uspešno pasemo, posebno pa svinje.

Taka paša pa ima, kakor tudi spomladnja, marsikatero neprijetnost. Pred vsem ne smemo živine, ki je bila sicer navajena na hlev, kar tako pognati na pašo, ampak jo moramo skraja še nekaj časa krmiti s senom ali kako drugo suho krmo; tudi jo moramo skraja pustiti le nekaj časa zunaj, dokler se živina ne navadi. Če je po travi slana, ne ženimo živine takoj na pašo ali sploh ne (kar pa ima ob svojem času lahko zle posledice). Nadalje moramo na vsak način gledati na to, da ima živina dobre parklje, to se pravi, predno ženemo živino na pašo, ji moramo parklje primerno porezati. Saj je pravo trpinčenje, ki se (posebno na mleku!) bridko maščuje, če mora živina stati s predolgimi parklji, ki so že pravim sanovkam podobni ali pa zrastle celo že navskriž. In kako naj živina s takimi parklji hodi? Posebno če travnik ni raven in če živina sploh ni vajena hoditi?

Že zaradi tega je potrebno, da živino počasi navadimo na pašo, če smo ji tudi parklje primerno pristigli. Sicer začne živina hujšati, ne da bi postajala debelejša in si tudi za zimo nekaj masti nabrala. Če so se parklji vsled nerodne hoje in pogostega padanja začeli česati in klati, potem lahko nastanejo večkrat naravnost neozdravljive bolezni.

Ta majhen, dasi sicer samoumeven trud pa naj nikoga ne ostraši, da bi svoji živini ne privoščil zelene jesenske pašne, ki je najboljša in navadno najbolj redilna.

Če ženejo vsi vaščani živino na pašo, potem pač ni nobenega vzroka, da bi se kedo prepiral ali trgjal za pot, po kateri mora goniti svojo živino na pašo. Enkrat gre sosedova po tvojem, drugokrat tvoja po sosedovem, enkrat se tebi nekaj spase, drugokrat ti nekaj spaseš (seveda vedno brez slabega namena) in tako se vse izravna.

Zato pač lahko po pravici pozovem naše kmetovavce: Izrabite po možnosti zeleno jesensko pašo! Rud. Steppes.

Melioracije na Štajerskem v letu 1908.

V naslednjem članku, ki se opira pred vsem na računsko poročilo štajerskega deželnega odbora za leto 1908, hočem poročati o melioracijah ali izboljšavah zemljišč na Štajerskem v letu 1908. V tem letu je bilo pri štajerskem deželnem od-

boru vloženi 397 prošelj za melioracije, torej 101 več ko leta 1907.

Med temi prošnjami se jih je 385 tikalo projektov posameznih posestnikov, 12 pa združnih podjetij.

a) Zadržne melioracije.

Zadržniški načrtov se je izmerilo 20 s skupno površino 317 ha in 3.5 km reguliranih potokov in jarkov.

Razdeljeni so bili, kakor kaže pregled:

Tekoče št.	Politični okraj	Zadruga	Približna velikost v ha	Dolžina reguliranih potokov in jarkov
2	Feldbach	Neudorf	50	—
3	"	Kalsdorf	12	—
4	"	Gniebing	12	—
5	"	Perlsdorf	—	1.4
6	"	Söchau	—	1.5
7	"	Paldau	5	—
8	Ljubno (Gor. Št.)	Proleb	—	0.7
9	Konjice	Konjice (vas)	7	—
10	Hartberg	Untertiefenbach	30	—
11	"	Hartberg	30	—
12	Murau	Rottenmanner-Moos	35	—
13	Slovenji Gradec	Dovše	4	—
14	Radgona	Wiersdorf	8	—
15	Ptuj	Gajeveci	35	—
16	"	Meretinci	35	—
17	Celje	Javorje	2	—
18	Lonč	Grub	10	—
19	Voitsberg	Söding	28	—
20	Judenburg	Obdach	11	—
Skupaj			317	3.6

Pripravljali pa so se načrti za 41 projektov s površjem 836 ha 9 a in 6 km reguliranih potokov in jarkov. Od teh se je 20 načrtov s površjem 361 ha 9 a in proračunanimi stroški 131.038 K popolnoma izvršilo in oddalo vodnim zadrugam. To so naslednji načrti:

Tekoče št.	Politični okraj	Zadruga	Površina		Pro-račun stroškov K
			ha	a	
1	Weiz	Takern II (Langwiesen)	9	04	4.760
2	"	Takern II (Brentäcker)	4	96	2.680
3	"	Ludersdorf	7	90	3.200
4	"	Unterfladnitz	23	50	9.100
5	"	Fladnitz pri Passailu	9	80	10.252
6	Feldbach	Übersbach (Lammwiesen)	86	79	16.933
7	"	Klein-Frannach	17	22	6.924
8	"	Schwarzau	4	51	1.970
9	"	Ziprein	23	72	9.600
10	"	Weißbach I	12	63	5.350
11	"	Weißbach II	4	22	3.650
12	Hartberg	Grafendorf	6	28	2.205
13	"	Buch	31	31	15.261
14	"	Safenau	38	30	8.828
15	Lipnica	Draßling I	16	63	4.465
16	Slov. Gradec	St. Ilj	7	11	2.954
17	Judenburg	Unzmarkt-Scheifling	30	85	12.051
18	"	Einhorn	11	03	3.660
19	Celje	Šmarje	10	03	4.735
20	"	Bobovo	5	26	2.460
Skupaj			361	09	131.038

Pripravljali pa so se sledeči projekti:

Tekoče št.	Politični okraj	Zadruga	V letu 1908 izdelano		Resnični stroški		Opazka
			ha	a	K	v	
1	Weiz	St. Margarethen-Kroisbach	15	08	6.810	63	Dovršeno
2	"	Ottendorf	9	59	3.260	67	"
3	Feldbach	Loipersdorf	44	—	—	—	Ne dovršeno
4	"	Unterlamm	16	44	—	—	"
5	Hartberg	Flattendorf	1	80	—	—	"
6	"	Wörth	25	—	—	—	"
7	"	Unterlungitz	36	35	—	—	"
8	Judenburg	Warbach	16	—	—	—	"
9	Gröbming	Ramsau	17	—	—	—	"

b) Manjše melioracije.

Pripravilo se je 488 projektov manjših posestnikov s skupnim površjem 514 ha 13 a.

Izdelalo se je 477 projektov s skupnim površjem 564 ha 62 a in proračunanimi stroški 292.535 K 94 v.

Delalo se je na 419 projektih s površjem 474 ha 48 a; stroški so znašali 225.457 K 69 v.

Pregled teh melioracij po posameznih okrajih kaže sledeča tabela:

Tek. št.	Okraj	Velikost melioracije		Stroški	
		ha	a	K	v
1	Aflenz	—	—	—	—
2	Arvež	—	—	—	—
3	Aussee	3	90	1.646	32
4	Bruck ob Muri	—	—	—	—
5	Celje	1	83	626	48
6	Lonč	18	58	8.677	82
7	Kozje	7	06	7.136	88
8	Ivnica	3	23	1.512	40
9	Fehring	33	73	19.016	03
10	Feldbach	33	30	18.179	92
11	Ormož	8	13	2.644	51
12	Friedberg	2	31	853	38
13	Fürstenfeld	30	58	17.600	72
14	Gleisdorf	48	08	23.262	86
15	Konjice	4	88	2.029	30
16	Gradec okolica	11	50	7.472	38
17	Gröbming	5	64	2.764	25
18	Hartberg	13	20	4.760	—
19	Irdning	7	82	2.432	08
20	Judenburg	14	33	7.782	78
21	Kirchbach	6	67	2.462	91
22	Knittelfeld	6	63	1.640	99
23	Lipnica	3	64	1.631	74
24	Ljubno (G. Št.)	2	50	811	88
25	Marnberg	—	—	—	—
26	Maribor	14	63	5.724	25
27	Mautern	—	—	—	—
28	Murau	18	51	7.782	36
29	Mureck	—	85	401	66
30	Mürzzuschlag	—	—	—	—
31	Neumarkt	5	89	1.445	02
32	Gornja Radgona	—	41	531	26
33	Ptuj	20	93	8.639	19
34	Pöllau	2	46	885	54
35	Brežice	—	—	—	—
36	Rogatec	4	53	2.619	94
37	Sv. Lenart	—	—	—	—
38	Šmarje	5	10	1.791	60
39	Schladming	24	17	13.090	52
40	Stainz	9	64	4.960	81
41	Weiz	6	61	1.827	59
42	Slov. Gradec	10	64	4.420	54
43	Marijino Celje	1	16	568	58
44	Liezen	7	25	2.704	82
45	Rottenmann	1	68	1.032	16
46	Oberwölz	9	14	4.680	37
47	Ljutomer	2	85	835	90
48	Voitsberg	5	70	2.091	59
49	Obdach	5	90	2.537	46
50	Slov. Bistrica	1	21	1.233	10
51	Laško	8	42	7.235	55
52	Kindberg	5	84	2.891	13
53	Wildon	11	53	3.860	02
54	Šoštanj	21	89	6.721	15
Skupaj		474	48	225.457	69

Najbolj živahno je bilo delovanje v Gleisdorfu. Na to slede po vrsti: Fehring, Feldbach, Fürstenfeld, Schladming, Ptuj, Šoštanj i. t. d. V okrajih Aflenz, Arvež, Bruck, Marnberg, Mautern, Mürzzuschlag, Brežice in Sv. Lenart se to leto niso vršile nobene melioracije.

Subvencij je bilo leta 1908 na razpolago 110.000 K (55.000 K iz državnih in 55.000 K iz deželnih sredstev); od njih se je porabilo 30.000 K za podpiranje manjših melioracij, 80.000 K pa za združne in večje melioracije.

Da so se izučili vzorni delavci za dreniranje, se je vršil pri Sv. Štefanu v Rožni dolini šestdnevni tečaj za drenažo. Ubožni udeleženci so imeli na razpolago pet štipendij po 20 K.

Zaposlenih je bilo v tem letu pri dreniranju 56 vzornih delavcev.

Drenažnih cevi se je porabilo 1,303.000, če bi se položile ena za drugo, bi dobili 434.000 m dolgo cev (434 km = zračna črta od Gradca do Nürnberga).

Iz kredita za pospeševanje pridelovanja krme so dobile vodne zadruge Ottendorf, Loipersdorf, Übersbach in Unterlamm po eno travniško brano brezplačno; vodna zadruga Söchau pa je dobila polovico stroškov za nakup travinega semena, s katerim je posejala svoj vzoren travnik.

C. k. poljedelsko ministrstvo je z odlokom z dne 18. julija t. l., števil. 21.306/3102 združnemu osuševalnemu projektu v Lei-

bensfeldu, okraj Lonč, k proračunanim stroškom v znesku 12.280 K dalo državne podpore 2919 K (20% za drenažo in 30% za regulacijo potokov in odprtih jarkov). Enako visoko subvencijo je dobila zadruga tudi od dežele.

Naravna reja naše živine.

Pogosto nastopajoče živinske kuge, posebno pri svinjah, so za posameznega živinorejca, kakor tudi za narodnogospodarsko splošnost velikega gospodarskega pomena. Živinozdravskim predpisom imamo zahvaliti, da se živinske kuge na vso moč zatirajo in preganjajo. Delo pa, ki je naši živinozdravniki v tej stvari vršijo in za katero dobivajo po pravici splošno priznavanje, bo tako dolgo pametne reje živine, ki merijo na samoobrambo živine. Samoobramba živine pa je v tem, da se zviša odpornost živine in da je živinorejec previden pri nakupu in reji živine.

Občutljivost in sprejemljivost živine za razne kužne strupe, ki povzročajo različne kužne bolezni, je odvisna od različnih vplivov. Vsi ti vplivi pa temelje na odpornosti živine, oziroma njeni konstituciji in da to zvečamo in zboljšamo, to mora biti naša prva naloga. Konstitucijo imenujemo v živinoreji ono splošno sestavo živalskega telesa, ki je odvisna od sestave stanic in njihovega življenja. Konstitucija je lahko ali dobra ali slaba. Dobra konstitucija daje živalim zmožnost, da lahko telesni napor, vremenske nezgode sploh vse življenjske pogoje izvršujejo. Dobra konstitucija je torej lastna na vse strani odpornemu živalskemu telesu, kakor je nahajamo pri naravnih pasmah naših domačih živali. Razun pri živalih naravnih pasem se nahaja dobra konstitucija tudi pri živalih kulturnih pasem, ki se naravno redijo.

Na vsak način je velika pridobitev za našo javno živinorejo in skrb za njo, da poklicani strokovnjaki vedno in vedno opozarjajo in opominjajo, da je zdravje največja dobrota za naše živali.

Odpornost proti raznim boleznim, ki se nahaja pri naravnih pasmah je v prvi vrsti posledica trdega življenja, ki povzroča, da so te pasme pozno zrele za oploditev in da dajejo malo mleka. Naše današnje gospodarske razmere nam sicer res ne dovoljujejo, da bi se povrnili k trdemu in trdnemu življenju naših prednikov, hlevske kuge pa nas z druge strani silijo, da iščemo naslombe na prvotno trdo življenje, v kolikor je to mogoče, ne da bi trpežnost in sposobnost naših današnjih pasem trpela.

V zadnjih petnajstih letih smo se vneto trudili, da bi povzdignili sposobnost posameznih vrst naših domačih živali in tako lahko dobivali iz živinoreje večji dobiček, a pri tem smo uvideli, da se večji dobiček da doseči le tedaj, če ostane živina trajno zdrava. Ker pa se da zdravje ohraniti le tedaj, če se živina naravno živi, bi morali kolikor se da stremeti za tem, da

bi se življenje naših domačih živali kolikor mogoče prilagodilo in prilagodilo naravnemu. Na vsak način pa se mora beseda „naravno življenje“ primerno razlagati. Sicer bi kedo menil, da kulturna žival, od katere se zahtevajo tako nenaravne stvari, v naravni in primerni reži ne more ohraniti svojih gospodarskih lastnosti.

Naših visoko oplemenitenih in požlahtnjenih živali, ki so kulturne, na moremo krmiti s tako in toliko krmo, kakršno imajo njene divje (naravne) pasme, pač pa bi se naj življenje vsaj onih živali, ki se mislijo dalje časa rabiti za pasmo in pleme, ohranilo tako naravno, da bi njeni od narave za posebne namene določeni organi ostali dalje časa porabni v te namene. V prvi vrsti bo torej naloga pravega živinorejca, ki si hoče svoje živino trajno ohraniti, da bo skušal povzdigniti življenjsko moč svoje živine.

Da se velika sposobnost in naravno življenje in reja prav lahko dasta spojiti, vidimo najlepše pri zelo dojnih ravninskih pasmah Danske in severnega primorja Nemške, a tudi pri nekaterih naših ravninskih pasmah, ki so vajene na pašo. Mnogo mleka pa dajejo te pasme trajno le tedaj, če je njih življenje še nadalje naravno urejeno, to je — če se trajno pasejo. Če pa se te pasme postavijo v hlev in tam dalje redijo, bodo na vsak način degenerirale, to je: njih sposobnost in njih konstitucija bosta postali slabši, dajale bodo vedno manj mleka.

Razun tega se je pokazalo, da so vse one dobre lastnosti, ki kako žival posebno usposablja za pasmo in pleme, in ki so se pridobile pri naravni vzreji živine, mnogo bolj trajne in trpežne in da se ne izgubijo tako hitro kakor one, ki jih je živina pridobila pri nenaravni vzreji živine.

Prav posebno pa moramo opozoriti na zelo, celo izredno ugodne uspehe pri naravni vzreji živine in na veliki napredek, ki se je pri tem dosegel zadnja leta v Nemčiji. Odkar se je tudi pri svinjah začelo s pašo, se je nele njih število izredno pomnožilo, zmanjšala se je tudi izguba po raznih kužnih boleznih in reja svinj se je splošno zelo poboljšala in dvignila.

Neverjetno ugodni in očitni uspehi pri tej vrsti vzreje se tem bolj jasno kažejo, ker se ni pri nobeni domači živali toliko grešilo proti naravi in se ni toliko pogrešilo in zagrešilo, ko ravno pri svinjah.

Poglejmo si samo svinjske hleve — če se te žalostne staje sploh še smejo imenovati „hlevi“ — kjer žive uboge svinje vse svoje življenje v popolni temi, v pokvarjenem, mokrem zraku in pri neprimerni toploti. Svinjska piča je navadno tudi proti vsem pravilom krmljenja in da bi se ljudje še kaj več brigali za svinje, na to prav nikdo ne misli. Da se pri tako nenaravnem življenju in reži prav lahko zaplodijo in razširijo razne kuge in da so izgube večkrat zelo velike, to se pač prav lahko vidi.

Po mojem mnenju je najboljša in najizdatnejša, a ob enem tudi najcenejša sredstvo, da povzdignemo svojo živinorejo, posebno pa svojo svinjerejo, v tem, da

preidemo na bolj naravno življenje in krmljenje naših domačih živali.

Za svinjerejo nima danes nihče več pravega veselja, a to veselje se bo na vsak način povrnilo, ko bodo ljudje spoznali, kako velike prednosti in ugodnosti daje v živinoreji naravno življenje in krmljenje živine.

Če hočemo na kratko posneti vse nasvete, ki smo jih v tem članku dali živinorejcem in ki stremijo na to, da pridobé živinorejci z naravnim življenjem in krmljenjem živine zdravo, za rabo in pleme dobro in proti raznim kužnim boleznim odporno živino, potem mu lahko kratko rečemo: skrbi in delaj na to, da se bo vsa tvoja živina kolikor mogoče mnogo gibala v vsakem poletnem času na svežem zraku in v solncu.

Za vso živino brez razlike treba poskrbeti primerno pašo, pašo treba umno urediti in ko ni več paše, skrbeti, da se živina pravilno krmi v hlevu in lahko tu in tam tudi sprehodi. Hlevi pa naj bodo svetli, suhi in dobro prezračeni.

pl. Naredi.

Ali se nam je v prihodnji zimi bati pozebe v vinogradih?

Gotovo so še vsem dobro v spominu posledice hudega mraza, ki je bil v januarju leta 1907. Spominjamo se tudi, da so vinogradi, v katerih je nastopila prejšnje leto peronospora, bolj trpeli vsled mraza ko oni, v katerih se je s pravočasnim škropljenjem odvrnila ta bolezen. Les je vsled bolezni oslabil in ni mogel popolnoma dozoreti; na večih krajih so pozebli ne samo popki, ampak tudi enoleten les, da celo v mnogih slučajih celi trsi. Ta izkušnja nam lahko opravičeno vsiljuje strah pred pozebo v prihodnji zimi, ki zna biti še večja od one v letu 1907. Zakaj? Zato, ker je letos večina vinogradov več ali manj trpela po peronospori. Les je vsled tega oslabil in ne bode tako dorozel, kakor bi bilo potrebno, da bi bil dovolj trpežen proti hudi zimi. Ne bode treba niti približno tako hudega mraza, kakoršen je bil 21. in 22. januarja leta 1907 in škoda je lahko še večja, ko je bila tistokrat. Posebno oškodovani znajo biti tisti vinogradniki, kateri so prenehali s škropljenjem, kakor hitro so opazili, da jim ni več računati na trgateg. Niso mislili na to, da je treba za zorenje lesa ohraniti trsu listje, sicer bi menda ravnali pametneje. Brez dvoma preti tudi nižjim legam večja nevarnost ko višjim. Istotako niso vse vrste enako odporljive proti mrazu.

Kdor samo tolaži z mislijo, da bode mogoče prihodnja zima tudi tako mila, kakor je bila pretečena, zna doživeti neprijetno iznenadenje. Škoda pa, ki nam vsled morebitne pozebe preti, se lahko odvrne s primeroma malimi stroški. Previden vinogradnik bode položil trse na zemljo in jih nekoliko pokrtil s prstjo. To podiranje trsja v zemljo je po nekod v bolj nizkih legah že od nekdanj v navadi; učinek pa postane bolj očitven še le tedaj, kadar tam pozebe, kjer sene dela tako. Dokazov za to trditev je bilo leta 1907 n. pr. v okolici Sv. Lovrenca v Slov. gor. dovolj na razpolago. Tam so nekateri posestniki, katerih vinogradi bolj nizko ležijo, kakor

vsako jesen, tako tudi v jeseni 1906 zagreblji trsje v zemljo in ta trud se jim je obilno poplačal. Dotičnim ni poseblo trsje tisto zimo; imeli so vsled tega ne le izborna trgateg, ampak so tudi na pomlad kaj lahko prodali rožje, ker se je mnogo popraševalo za zdravimi cepiči, a jih ni bilo zlahka dobiti. Tu je pripomniti, da le oni lahko razpeča cepiče, kateri ima na razpolago čiste vrste.

Leta 1907 je bilo med letom mnogokrat slišati tarnanje tega ali onega, rekoč: „Da bi le tudi jaz bil podrl moje trsje v zemljo, bil bi si veliko na boljšem“. Če me vse ne moti, mislim, je letos pravi čas posnemati one previdneže in to tem bolj, ker bode les vsled peronospore slabše dozorel in se je vsled tega tudi bolj bati pozebe. To delo ne povzroča bogve kakih stroškov in težkoč, posebno ne v rahli peščeni zemlji in se lahko opravi ob enem z jesensko kopjo, najbolje v pozni jeseni, ako ni zemlja preveč mokra in zmrznjena.

Da se trsje laže zagrinja, je priporočljivo odrezati stare locnje (šparone), sploh vse one trsne dele, ki bi jih itak morali odstraniti na pomlad. Na ta način si olajšamo tudi prihodnjo rezitev. Zadostuje pa, da zakopamo trse plitvo in samo v tisti dolžini, ki pride pri rezatvi v poštev; konci mladik torej lahko iz zemlje molé.

Ako se je trsje že od mladosti redno zakopavalo, dobi na eni strani zgibo, vsled tega se delo tudi laže vrši.

Na pomlad je treba trte zavoljo rezatve rano odkriti. Predolgo zakopane trte pričnejo, če je že zemlja segreta, prezgodaj poganjati, kar pa kaže preprečiti zaradi pomladanskega mraza. Tudi ni izključno, da ne bi pri predolgo zakopanih trtah pričelo popje gniti. Da se traje takorekoč ne razvadi, je umestno ga bolj pozno v jeseni zakopavati in bolj rano na pomlad odkopavati, seveda v kolikor to dane razmere dopuščajo.

Približno isti namen kakor pri zakopanju trsja, dosežemo že, če rešimo trte spon (vezij). V tem slučaju obvaruje sneg trto pred pozebo. Ta način zavarovanja proti zimski pozebi je v mokrotnih, težkih zemljah celo umestnejši od zagrinjanja; istotako pri starejših nasadih, ker je stare trse težko vpogniti, ako jih dosedaj sploh nismo zakopavali. Glavni pogoj pa je pri tem načinu okovarjanja, da je dovolj snega, sicer ne pomaga nič.

Marsikateremu večjemu vinogradniku se bode morda zdelo to delo neizpeljivo. Poskusi pa naj vsaki kolikor mu je mogoče, vsaj si pozneje v slučaju pozebe ne bode mogel ničesa očitati. Kakor rečeno, nižje lege, občutljive vrste in od peronospore poškodovane trte so posebno v nevarnosti.

Zdelo se mi je pa vredno in potrebno opozoriti na vse to naše vinogradnike, da so za vsak slučaj pripravljeni. Upajmo, da bode moj strah odveč, a brez podlage ni.

Zupanc.

Pozor, vinorejci!

Veliki večini naših vinorejcev letošnje leto ni prineslo ravno blagoslova. Pridelek bo pač skoro po vseh krajih kazal precejšnji deficit, posebno v primeri z lanskim. Saj bomo letos po večini pri-

delali komaj četrtino one množine, ki smo jo lani. Gotovo pa je na vsak način, da se letos nikakor ne bo pridelalo toliko vina, da bi se lahko zadovoljili vsi kupci. Glavni vzrok za to pa je, da ljudje niso povsodi pravočasno zatirali peronospore. Posebno drugo škropljenje, ki se mora opraviti ob času senjske košnje, so ali zamudili ali pa jim ga je dež onemogočil. Samo v nekaterih zelo osamljenih in redkih slučajih, kjer je bilo dovolj delavcev na razpolago, ali kjer sploh ni bilo drugega dela ko delo v vinogradu, so bili vinogradi zelo lepi in nekateri teh vinogradov bodo tudi dali popolen pridelek. Vkljub veliki množini dežja, s katero nas je nebo letos obdarilo, bo letošnje vino zelo dobro, za kar se imamo zahvaliti zadnjim solničnim in toplim dnevom.

Za nova vina se po naših krajih že danes ponuja po 40 v za liter. Za to ceno se je že tudi mnogo kupčij sklenilo. Posestniki pa, ki se jim s trgatvijo ne mudi posebno, bodo dobili še boljše cene. Štajerska vina imajo v primeri z drugimi vini to veliko prednost, da so zelo cvetna ali dišeča; niso tako brez izraza, kakor vina, ki se pripeljejo iz drugih krajev k nam. Letos prihaja na primer že par dni sem mnogo mošta iz Istre na Štajersko. Ta mošt ima 16% sladkorja, torej precejšnjo množino, a je v kljub temu precej praznega okusa. Tako vino se mora požlahtniti in za to je potrebno naše štajersko vino, ki daje takim praznim vinom cvet, torej to, kar zahteva vsak pameten pivec od vina, ki mu naj diši.

Letošnje žalostne izkušnje pa naj nikomu, pred vsem pa ne našim vinorejcem, ne vzamejo poguma; nasprotno, tudi iz takih žalostnih in neprijetnih izkušenj se lahko umen vinorejec kaj koristnega nauči. Tako so izkušnje, ki smo jih v naši vinoreji naredili v teku zadnjih dveh let, sicer zelo zanimive, dasi žalostne. Leta 1909 smo imeli vina v izobilju, da nismo vedeli kam z njim. Vina so bila lahka in še pred bratvo so prišli mešetarji v naše kraje in so vina naredili še bolj lahka in slaba, ko so že bila. Tudi časopisje jim je pri tem poslu deloma pomagalo. Posledica tega je bila, da se je vino prodajalo za naravnost sramotne cene. Šaj se je prodajal mošt celo pod 20 v za liter; to je trajalo tako dolgo, dokler niso imeli kmetje, ki so bili v denarnih stiskah, nobenega vina več. Ko pa ni bilo več vina v rokah vinorejcev, je takoj poskočila cena in danes stane isto vino 40 in še več vinarjev liter. In sedaj se vprašajmo, kedo ima dobiček od teh nizkih cen in kedo je vzrok draginje na vseh poljih našega gospodarskega življenja. Vinorejcem pa v njihovo lastno korist resno in odkrito svetujemo, naj letošnjega vina ne oddajo ceno in ne takoj, kajti letošnje vino bo dobro in se bo lahko prodalo.

V Mariboru, 5. oktobra 1910.

Fr. Girstmayer.

Osuševanje ljubljanskega barja.

Krajina, ki jo zovemo „ljubljsko barje“, obsega približno 1600 ha, pravo, s šoto pokrito barje pa 7200 ha. Šota se-

stoja po večini iz precej dobro razkrojene, redilnih snovi polne in zato v veliki meri za kulturo sposobne travine šote; mnogobrojni poskusi, ki so se naredili na večih mestih barja, so pokazali, da bi se lahko s primernim obdelovanjem in dovoljnim gnojenjem pridelki na barjanski zemlji neizmerno zvišali.

Že v letih 1882 do 1884 je izdelal inženjer Podhajskega načrt, po katerem bi se naj ljubljansko barje osušilo; ta načrt pa je bil po dolgotrajnih pogajanjih in posvetovanjih od kranjskega deželnega zbora sprejet šele v letu 1905. Po tem načrtu so znašali proračunani stroški za osuševanje 4,184.000 K.

Ta načrt skuša doseči znižanje gladine do te mere, da bi se lahko šota požgala in iztrebila in potem naravnost pod njo ležeča zemlja upotrebila za kmetijstvo.

Novejši poskusi pa so pokazali, da je možno kultivirati ljubljansko barje tudi če se ohrani gornja lega šote in da bi bilo znižanje vodne gladine in odstranitev šotine plasti naravnost škodljiva in pogubna za poznejše kmetijsko obdelovanje.

O priliki posvetovanj zaradi določitve zaježene gladine Ljubljani v svrhu ugodnejšega obdelovanja kmetijskih posestev na barjanskem ozemlju, ki so se vršila v uradu stavbenega vodstva za osuševanja ljubljanskega barja v Ljubljani 28. junija, tega leta, sta oddala gospoda c. k. nadzornik za barjansko kulturo J. Koppens in c. k. asistent dr. V. Zailer o tej stvari strokovnjaško svoje mnenje.

Inšpektor za barjansko kulturo J. Koppens pravi v svojem mnenju, „da bi preveliko znižana minimalna gladina Ljubljani brez dvoma povzročila, da bi se barje preveč osušilo in nadalje, da bi bilo poljedelstvo na barju trajno in v veliki meri oškodovano.“

Nadalje pravi: „Zahteva, ki jo je Podhajskega ob svojem času postavil, namreč, da se naj šotina plast do mineralnih tal popolnoma odstrani, se po sedanjem položaju barja nikdar ne bo mogla v polnem obsegu izvršiti, ker smo že spoznali, da je šota predragocen kulturni činitelj, da bi jo popolnoma požgali in odstranili in dobili tako sicer sterilno zemljo, ki pa bi jo morali šele z dragim, trudopolnim in dolgoletnim obdelovanjem narediti plodno.“

In kako dragocen kulturni činitelj je šota ljubljanskega barja v resnici, to nam kažejo naravnost izborni uspehi, ki so se pri umnem gospodarjenju in obdelovanju na njem v resnici že dosegli.

Če pa vzamemo barju vodo, se bo barje kmalu popolnoma izsušilo in na svojem površju popolnoma razpadlo in razdrobilo. V kratkem času bi barje postalo popolnoma pusta zemlja, na katerem bi bila nele vsaka kultura popolnoma brezuspešna, ampak kjer se tudi niti šota za steljo, kurjavo in stavbo nebi mogla več pridobivati. Tako bi se na velikem delu barja ustvaril položaj, ki bi bil hujši in slabši od današnjega, od mnogih povodnji povzročenegega.

Enako se je izrazil asistent dr. V. Zailer, ki je istotako priporočal, naj se v času plitve in srednje vode Ljubljani z zaježitvijo zviša gladina.

Nazore, ki sta jih ta dva gospoda v svojih strokovnjaških mnenjih izrazila, so udeleženci komisije pripoznali in ob enem konstatirali:

„Če bi se še vedno držali prvotnega načrta Podhajskega, bi uničili nele vse važne in velike narodnogospodarske vrednote, ki jih ima ljubljansko barje, ampak povzročili tudi v tehničnem oziru zelo slabe posledice, ker bi po odstranjenju plasti šote za veliko ozemlje ne bilo prav nobenega varstva proti nalivom in povodnjim in ker bi se sterilna in težko predorna pod šoto ležeča mineralna plast le tedaj bila pripravna za kmetijsko kulturo, če bi se sistematično drenažirala.“

To pa bi pri površini 7000 ha, če računamo 600 do 700 K stroškov za hektar, stalo kakih 4.5 do 4.9, torej približno 5 milijonov kron.

Tudi se je želji po zvišanju gladine Ljubljani ob času suše in pomanjkanja vode ugodilo, ker mora barje imeti pod seboj vedno nekaj mokrote, če naj na njem kaka kultura uspeva.

(„Zeitschrift für Moorkultur u. Torfverwertung“ — Wien).

O različnih za sadjarstvo prikladnih legah.

Roko v roki s poljedelstvom gre tudi sadjarstvo, zato pač lahko menimo, da lahko v krajih, kjer rastejo pšenica, žito in oves, tudi sadjarstvo dobro uspeva. Uspevanje sadjarstva pa je odvisno od višje ali nižje lege, ki je ravno tako, čim više nad morsk gladino, tem manj prikladna za žita.

Planote so najbolj primerne za pšenico; čim više pa gre zemlja, tem bolj gineva pšenica in nastopa žito, dokler tudi to ne preneha in se samo še oves lahko z uspehom seje. Višina, kjer oves noče več uspevati, pa je ob enem tudi zadnja meja za sadjarstvo. Meja za sadjarstvo bi lahko nastavili v višini 500 do 900 m nad morsk gladino, dasi je tudi ta meja bolj splošno nastavljena; v raznih razmerah se pojavljajo tudi izjeme. Šaj imamo kraje, kjer niti v višini 200 do 300 metrov nad morsk gladino sadjarstvo ne uspeva več ali se vsaj ne plača, če na primer posadimo s sadnim drevjem severna pobočja gor, ki so obrnjena proti severnim in vzhodnim viharjem, ali pa vzhodna pobočja, kjer nam zaradi pogostih poznih mrazov drevo v cvetju rado pozebi. V posebno ugodnih legah pa lahko sadjarstvo, kar je dokazano, uspeva celo še v višini 1500 m nad morsk gladino.

V goratih krajih se naj za sadjarstvo porabijo le južnovzhodni, južni in južnozahodni obronki, in ker se moramo v takih krajih vedno še bati poznih mrazov, se naj posadijo samo vrste, ki pozno poganjajo in pozno cveto, da se nam ni treba tako zelo bati, da bi nam cvetje pozeblo. Taki obronki so za sadjarstvo navadno bolj primerni ko pod njimi ležeče doline, kjer zavira v jeseni jutranja in zvečerna megla, ki kmalu nastopi in zgodnji zapad in pozni vzhod solca, da sadje ne more prav dozoreti. V krajih, kjer se pšenica uspešno seje in prideluje, uspevajo tudi vse finejše vrste sadja; čim manj pa je pšenice in čim več žita, tem bolj mora giniti tudi finejše sadje, ki uspeva samo še v najboljših legah.

V višini ovsu uspevajo samo še navadnejše sadne vrste. Pri nasadu pa glejmo na to, da bo njegova lega taka, da bodo ugodni vetri in solčna toplota lahko neovirano nanj vplivali in da mrzli vetri ne bodo mogli lahko priti do njega.

Finejše vrste sadja zahtevajo solčno, proti hudim vetrom zavarovano lego. Za proste, a proti ostrim vetrom odprte lege, za ravne in mrzle pogorske kraje smemo vzeti le trše in trpežnejše vrste, ki so proti škodljivim vplivom bolj odporne.

Na zelo vetrovne lege sadimo le vrste z močnim deblom in malim sadjem. Na vzhodne lege pa le vrste, ki pozno poženejo in pozno cvetó, da nam pozni mrazovi ne naredijo toliko škode.

Če bomo pri vsakem novem nasadu gledali na to, da bomo vzeli le one vrste, ki so za dotično lego ravno primerne, bomo tudi z uspehom nasada v vsakem oziru zadovoljni in nič več se ne bodo čule sedaj zelo pogoste pritožbe, da se sadjereja ne plača. V krajih, kjer se namizno sadje ne more popolnoma razviti in lepo dozoreti, opustimo vendar enkrat za vselej poskuse in eksperimente in se poprimimo navadnejših vrst za gospodarstvo in sadjevec; saj je na vsak način boljše, da dobimo lepo razvito in zrelo sadje za sadjevec, ko pa nerazvito, za nobeno stvar primerno namizno sadje.

J. Herzog.

Iz podružnic.

Št. Ilj v Slov. gor. Kmetijsko zborovanje s poučnim predavanjem. V nedeljo dne 6. novembra priredi tukajšnja podružnica v gostilni gospoda Ivana Ferka na Pesnici ob 1/2 3. uri popoldne zborovanje, pri katerem predava živinorejski nadzornik gospod Martin Jelovšek o oskrbi, krmljenju in ravnanju z govedo in svinjami v slovenskem in nemškem jeziku. Zanimivo predavanje gospoda Jelovškega bo privabilo gotovo veliko število poslušavcev in poslušavk.

Št. Ilj v Slov. gor., 20. septembra 1910. V nedeljo dne 18. septembra je zborovala šentiljska kmetijska podružnica v gostilni gospoda Mayerja v Gornji Sv. Kungoti ob obilni udeležbi. Podružnični načelnik gospod Reppnig pozdravi došle, pred vsem okrajnega živinozdravnika gospoda Fischerja iz Maribora. Pred vsem opozori podružnični načelnik na zasluge dunajskega društva, ki varuje koristi avstrijskih vinorejcev; isto je blagovolilo po posredovanju vinarkega in sadjarskega ravnatelja za Štajersko gospoda Stieglerja nakloniti neumornemu članu šentiljske podružnice gospodu Alojziju Dobaju, posestniku pri Št. Juriju ob Pesnici častno diplomu za zasluge, koje si je stekel za umno vinorejo. Ker ima gospod Dobaj vzorno urejene gorice in ima kar se tiče gospodarstva zelo važno besedo, izroči mu gospod ravnatelj Stiegler častno diplomu in izrazi željo, da bi to čast užival še dolga leta. Ginjen se mu zahvali za srčne besede gospod Dobaj. Na to razlaga gospod Fischer iz Maribora, kaj je storiti proti vtihotapljenju in razširjanju živinske kuge, o prvi pomoči pri živinskih nezgodah, o svinjski kugi in o trgovini z živino. Nato razkazuje praktično

uporabo trokarja na nalašč za to dovedeni kravi, kakor uporabo bacilovih cevčic pri katarju v sramnici govede. Poslušateljstvo je bilo zadovoljno s temi izvajanji. Na to se je izžrebalo 6 trokarjev, ki jih je podaril gospod živinozdravnik brezplačno. Načelnik Reppnig mu izreče v imenu obdarovanih iskreno hvalo in povdarja nesebičnost gospoda okrajnega živinozdravnika, ki je kot pristaš kmetskih slojev podaril gospodarjem ne le lepih in koristnih nauk, ampak tudi še iz lastnega 6 trokarjev. Po sprejetih naročilih za trsje in vplačevanju udnine se je zaključilo zborovanje.

Gospodarske drobtine.

Cenejši kruh v Budapešti.

Iz Budapešte se nam telegrafira: V sled cen, ki so se dosegle pri zadnjih licitacijah melje, so mestne pekarije znižale ceno za kruh. Sedaj stane kilogram črnega kruha 24 v (prej 26), kilogram napol črnega 28 v (prej 30) in kilogram belega kruha 32 v (prej 34). Pri nas pa zabavljajo peki nad agrarci in dajejo za apotekarsko velike cene apotekarsko mali kruh.

Vposlano.

Črez 30 let staro komanditno društvo E. J. Hellerjevo „Prva tovarna za umetne mlinske kamne in zgrado mlinov“ v Sandovi pri Češki-Lipi proizvaja umetne mlinske kamne, katerih ni treba nikdar ostriti. V zadnjem času proizvaja tudi brusne kamne, okrogle in podolgovate, ki so si v kratki dobi pridobili svetoven glas. Od letošnje spomladi sem se bavi tvrdka tudi z zgrado takozvanih „kometovih mlinov“ (žrnelj). Ta priprava ima štiri patente; mesto prejšnjih železnih valjov, ki so se brzo obrabili, stavi Hellerjeva tvrdka svoje patentirane umetne kamne, ki ohranijo svojo ostrost do zadnje betve in sestojijo ali iz francoskega kremenovega zrna, ali pa iz šmirgelna iz Naksosa. Velikost zrna se ravna po potrebi in namenu mlina. Iz zanesljivih strani prihajajo že ugodna priznanja. Izdeluje se ta mlin za poganjanje z roko, z gepelnom in na motor. Natančnejša poročila daje radevolje tvrdka sama; sicer pa opozorimo tudi na inserat na zadnji strani.

Štv. 40.127
II. 6.099

Razglas

glede naročil ameriških trt iz združenih državnih in deželnih trsnic za nasaditveno dobo 1910/11.

Štajerska dežela bo v spomladi 1911 za denar oddala sledeče množine ameriških trt pod naslednjimi pogoji:

1. 850.000 cepljenih trt (zvečine beli burgundec, silvanec, laška grahovina, žlahtnina, traminec, moslovec in drobna grahovina) na *Riparia Portalis*, *Vitis Solonis Rupestris*, *Monticola* in *Rupestris Goethe 9*.
2. 280.000 korenskih rozg na imenovanih treh ameriških podlagah.
3. Tri milijone rezanih rozg na imenovanih štirih ameriških podlagah.

Cene za 1000 komadov trt so:

I. Cepljene trte za premožne posestnike 200 K, za vse druge posestnike 140 K.

II. Ameriške korenske rozge za premožne posestnike 24 K, za vse druge posestnike 16 K.

III. Rezane rozge 10 K.

Če si naroči več ko 1500 cepljenih trt, 3000 korenskih rozg in 5000 rezanih rozg ena stranka, si pridržujemo pravico,

da zahtevano množino primerno zalogi prikrajšamo.

Naročila za te trte se naj oddajo ali naravnost pri deželnem odboru ali pa pri občinskih uradih, kjer so v ta namen razpoloženi posebni naročilni listi, do 10. novembra t. l.

Občinski uradi naj izpolnjene naročilne liste takoj odpošljejo deželnemu odboru.

Naročila, ki bodo došla do 10. novembra, se bodo zbrala in trte, kolikor jih je na razpolago, množini naročil primerno razdelila.

Trsi se oddajajo le štajerskim posestnikom in zato morajo tudi one stranke, ki si naroče trte neposredno pri deželnem odboru, dati k prošnji tudi potrdilo od občinskega urada, da imajo v občini svoj vinograd. Torej so trgovci s trtami od teh naročil izključeni.

Cene se razumejo od nasada in zato se mora znesek pri prevzetju trt plačati, oziroma, če se pošljejo po pošti, se znesek s stroški za zavoj in dovoz, ki se zaračunajo zelo nizko, pri prevzetju povzame.

Pri vsakem naročilu se mora točno navesti: 1. Jasno in točno napisano ime, bivališče in stan naročnika; 2. davčna občina, v kateri ima naročnik svoj vinograd; 3. zaželjena vrsta trt; 4. zadnja postaja železnice ali pošte, kamor se naj trte pošljejo.

Če je zaželjena vrsta že razdana ali če je ni dovolj, se nadomesti s kako drugo.

Prejemniki naj trte po možnosti sami prevzamejo ali pa, če so poslani po železnici, takoj po prejetju pregledajo.

Pritožbe se naj pošljejo vodstvu trsnice. Na zakasnele pritožbe se ne bomo mogli ozirati.

V Gradcu, 6. oktobra 1910.

Od štajerskega deželnega odbora:

Edmund grof Attems.

39.532
1091

Dunaj, 8. oktobra 1910.

C. k. ministrstvo za poljedelstvo

naznanja potom c. k. kmet. družbe štajerske vsem podružnicam in posameznim članom:

Kakor se je že v številu 148 drž. zakona iz t. l. razglasilo, se bo letos ob priliki občnega ljudskega štetja dognalo ob enem tudi število živine; merodajno je dne 31. decembra t. l. obstoječe število.

Ker je natančno znanje o množini živine neizogiben predpogoj za pravilno in primerno presojevanje vseh prašanj, bodisi da se tičejo podpor pri živinoreji ali vnovčevanju živine, zlasti pa z ozirom na preskrbovanje velikih odjemalskih središč, polaga c. k. ministrstvo posebno važnost na to, da se število živine določi z največjo natančnostjo.

Poljedelsko ministrstvo se torej obrača na O. O. c. k. kmetijske družbe s prošnjo, naj p. n. pridružene kmetijske korporacije z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago, opozori, da so pravilni in popolni podatki o številu živine v prvi vrsti važni in koristni za živinorejce same in da ni mogoče na noben način, da bise, česar seljudje marsikje bojijo, zaradi teh podatkov zvišala dača.

(Nadaljevanje na strani 168.)

ZADRUGA.

Poročila zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z. o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 3.

I.

Sadni sejem v Gradcu.

Mestni svet graški naznanja, da se bo v mestni tržnici graški, v Kepplerjevi ulici vršil 3., 4. in 5. novembra sejem s sadjem.

Na ta sejem so pripuščene: vse razne vrste surovega in vdelanega sadja, sadjevca, jagodna vina štajerskega izdelka, stroji in orodje, ki je ž njih izdelovanjem v zvezi.

Pojasnila o vrsti in načinu pošiljanja daje vsak čas mestni graški tržni komisariat na razpolago.

II.

Poročila glede blagovnega prometa zveze.

1.

Akcija Zvezine deželne vzorne kleti s sadjem in vinom.

Vinskega mošta ima Zvezina vzorna klet za sedaj dovolj. Ko bo prvič pretočen, bo Zveza na vsak način potrebovala za svojo deželno vzorno klet še večje množine letošnjega pridelka. Tozadevni poziv za pošiljanje vzorcev in ponudb bo pravočasno objavljen v Zvezinem glasilu „Zadrugi“.

2.

Zvezine zaloge umetnih gnojil.

Da olajša Zveza svojim članom tudi v malih množinah nabavo umetnih gnojil

in da lahko člani ta umetna gnojila dobé za nizko ceno, je, kakor je znano, po različnih delih štajerske dežele osnovala svoje male podružnične zaloge umetnega gnojila.

Te zaloge dobivajo umetna gnojila v celih vagonih, ker se s tem vozina zelo olajša in se lahko tako umetna gnojila oddajajo tudi za zmerno ceno.

Ceno, za katero prodajajo zaloge umetna gnojila, določi zveza sama. Torej priporočamo svojim članom, naj po potrebi kupujejo umetna gnojila v navedenih zalogah.

Te zaloge so:

- v Ernovžu pri Teodorju Eggerju;
- v Konjicah „ Francu Kupniku;
- v Hrastniku „ Ferdu Rošu;
- v Sevnici „ Lovrencu Kruleju;
- v Ljutomeru „ Wilh. Schneiderju;
- v Brežicah „ Francu Matejsu;
- v Trbovljah „ kmetijski podružnici;
- v Laškem „ Konradu Elsbacherju;
- v Vidmu „ Dru. Schmirmaulu;
- v Zdolah „ posojilnici;
- v Lipnici „ Jožefu Gschierju;
- pri Sv. Mihelu nad Mozirjem pri Ivanu Cesarju;
- v Račah pri kmetijski podružnici;
- na Vranskem „ Florijanu Raku;
- v Ivnici „ Karlu Kieslingerju;
- na Ptuju „ Karlu Kasperju;
- v Stražu pri Spielfeldu pri Karlu Stiftu;
- v Celju pri Danielu Rakušu;
- v Mariboru „ Piju R. baronu Twicklu.

3.

Nakup deteljnega semena.

Ker bo Zveza tudi letos kupovala seme štajerske rdeče detelje, po možnosti naravnost od producentov, so prošeni vsi p. n. veleposestniki, posojilnice in podružnice, naj pošljejo Zvezi naslove producentov ali pa lastne ponudbe z navedeno ceno in množino.

Če je kje več producentov, je Zveza pripravljena organizirati nakup in odposlati posebnega strokovnjaka v ta namen.

Pojasnila daje Zveza gospodarskih zadrug na Štajerskem v Gradcu, Franzensplatz št. 2.

4.

Deželna vzorna klet v Eggenbergu pri Gradcu zveze kmetijskih zadrug na Štajerskem

pošilja zajamčeno pristna štajerska

bela in rdeča vina

raznih vrst in letnikov v posodah od 56 l naprej in v steklenicah po $\frac{7}{10}$ ali $\frac{3}{8}$ l, kakor tudi

sadjevca

domačega pridelka zvezine vzorne kleti v posodah od 56 l naprej.

Osebna naročila se lahko izvrše naravnost pri upravi deželne vzorne kleti v Eggenbergu pri Gradcu, Eckertstraße št. 335 (telefonska številka 1156) razun nedelj in praznikov vsak dan od 8. do 11. in od 1. do 6. ure.

Pismena naročila se naj pošljejo zvezi kmetijskih zadrug na Štajerskem, Gradec, Franzensplatz št. 2.

Vabimo p. n. okrajne zastope in občine, kakor tudi cenjene družbine ude, da inserirajo v „Gospodarskem Glasniku“. Cena je nizka. Ako se večkrat inserira in večji inserati, damo primeren popust. Naročila se naj blagovoljivo vposlati naravnost družbini pisarni.

U r a d n o.

(Nadaljevanje.)

Štv. II. $\frac{48.440}{5.793}$ **Razglas.**

— Štajerski deželni odbor je sklenil prirediti tudi leta 1911 stalne viničarske tečaje, da se vzgoje temeljito izobraženi viničarji za delo v ameriških vinogradih in drevesnicah, v gojenju in sajenju sadonosnikov, in sicer priredi te tečaje:

1. na deželni sadje- in vinorejski šoli v Mariboru,
2. na deželni viničarski šoli v Silberbergu pri Lipnici,
3. na deželni viničarski šoli v Zg. Radgoni,
4. na deželni viničarski šoli v Skalcah pri Konjicah.

Ti tečaji se pričnejo dne 15. februarja in se končajo dne 1. decembra 1911.

V Mariboru se sprejme leta 1911 — 14, v Zg. Radgoni l. 1911 — 16, v Lipnici l. 1911 — 26 in v Skalcah pri Konjicah l. 1911 — 12 posestniških in viničarskih sinov.

Ti dobivajo na naštetih zavodih stanovanje, popolno hrano in vrh tega mesečno plačo po 8 kron.

Izobrazba v teh kurzih je v prvi vrsti praktična, teoretična je le v toliko, kolikor je to potrebno za vzorne in samostojne viničarje.

Na koncu tečaja dobi vsak udeleženec spričevalo o svoji porabnosti.

Za sprejem v te tečaje morajo prosivci vložiti kolka proste prošnje najkasneje do 6. januarja 1911 na štajerski deželni odbor.

V tej prošnji se mora izrečno povedati v katero naštetih šol želi prosivec vstopiti in je treba priložiti:

1. dokaz, da je prosivec star 16 let,
2. spričevalo poštenega obnašanja, katero potrdi župnik,
3. zdravniško spričevalo, da je prosivec prost vsake nalezljive bolezni,
4. šolsko odpustnico iz ljudske šole.

Pri vstopu se morajo prosivci zavezati, da ostanejo od 15. februarja do 1. decembra 1911 nepretrgoma v tečaju in da slušajo vse izobrazbo zadevajoče naredbe deželnih strokovnjakov.

V Gradcu, dne 17. oktobra 1910.

Od štajerskega deželnega odbora.

Edmund grof Attems.

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejem s krmo in slamo od 17. oktobra do 23. oktobra 1910. Pripeljalo se je 80 vozov s 663 metriskimi stoti sena in 21 vozov s 192 metriskimi stoti slame, in je bil boljše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisle od K 4.80 do K 6.60, sladko od K 5.— do K 6.70; ržena slama od K 4.60 do K 5.80; pšenična slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 27. oktobra 1910. Prignalo se je 334 volov, 292 bikov, 415 krav, 119 živih telet, in — konj pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnic.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: 12 volov, 15 bikov, 3 kravi, — telet; na Gornje Štajersko: 70 volov, 53 bikov, 134 krav, — telet; Predarlberško: 80 volov, 21 bikov, 16 krav, — telet; v Nemčijo: — volov, — bikov, — krav, — telet; Moravsko: — volov, — bikov, — krav, — telet; v Švico: — volov, — bikov, — krav, — telet; Solnograd: 4 voli, 3 biki, 12 krav, — telet; na Češko: — volov, — bikov, 27 krav, — telet; v Trst: — volov, — bikov, 10 krav, — telet; Italija: — volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže.

Klavni voli, tolsti od K 92.— do K 106.— (izjemoma K 108.—), poltolsti od K 78.— do K 90.—, suhi od K 74.— do K 96.—; voli za pitanje od K 80.— do K 90.—; klavne krave, tolste od K 68.— do K 80.—, poltolste od K 54.— do K 66.—, suhe od K 40.— do K 54.—; biki od K 76.— do K 92.—; dojne krave do 4. teleta od K 74.— do K 90.—; črez 4. tele od K 64.— do K 72.—; breje od K 64.— do K 76.—; mlada živina od K 74.— do K 90.—. Za 1 kilogram mrtve teže: telet do K —.— do —.—; svinje od K —.— do K —.—; pitanske svinje od K —.— do K —.—.

Sejem klavne živine dne 28. oktobra 1910. Zaklana živina: 438 telet, 2594 svinj, 11 komadi drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.48 do K 1.60; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.62 do K 1.70; nemške mesne svinje od K —.— do K —.—; nemške pitanske svinje od K 1.44 do K 1.50; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.50 do K 1.54; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.44 do K 1.48; mesne svinje od K 1.40 do do 1.54, bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.44 do K 1.48; bosnjaške pitanske svinje, suhe od K —.— do K —.—; ovce od K —.80 do K —.86; kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 8. novembra v Ormožu (svinjski sejem); v Ljutomeru*; v Rogatcu (sejem z veliko živino).

Dne 9. novembra v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*; na Ptuj (sejem s ščetinarji).

Dne 10. novembra pri Sv. Martinu pri Vurbergu**, okr. Maribor; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogato živino).

Dne 11. novembra v Oplotnici**, okr. Konjice; v Laškem; pri Sv. Martinu**, okr. Lonč; v Spodnjih Hočah*, okr. Maribor; v Ormožu**; na Malih Rodnah**, okr. Rogatec; v Sromljah, okr. Brežice; pri Sv. Martinu pri Slovenjem Gradcu**, okr. Slovenji Gradec; pri Sv. Martinu ob Paki, okr. Šoštanj; v Marnbergu**; v Gradcu (sejem z mlado klavno živino).

Dne 12. novembra v Brežicah (svinjski sejem)

Dne 14. novembra na Gomilici, okr. Lipnica.

Dne 15. novembra na Vranskem**, v Arvežu (sejem z drobnico); v Poljčanah**, okr. Slovenja Bistrica; v Središču**, okr. Ormož; v Radgoni**, v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 16. novembra na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje.

Dne 17. novembra na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogato živino).

Dne 18. novembra v Gradcu (sejem z mlado klavno živino).

Dne 19. novembra v Ljubnem, okr. Gornji-grad; v Ivnici**, pri Sv. Juriju ob Pesnici**, okr. Maribor; v Rušah**, okr. Maribor; v Gornji Polskavi**, okr. Slov. Bistrica; v Slovenjem Gradcu**, v Podsvetju**, okr. Kozje; v Brežicah (svinjski sejem).

Dne 21. novembra pri Sv. Juriju**, okr. Vrnsko; v Arvežu**, pri Sv. Juriju ob Ščavnici**, okr. Gornja Radgona; v Šoštanju**.

Dne 22. novembra v Ernovžu**, okr. Lipnica; v Ormožu (svinjski sejem).

Dne 23. novembra v Slovenski Bistrici**, na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Imenem (sejem s ščetinarji), okr. Kozje; v Mariboru*.

Dne 24. novembra v Teharjih*, okr. Celje; pri Sv. Marjeti ob Pesnici*, okr. Maribor; na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu (sejem z rogato živino).

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Koruz	Proso
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ...	50	11 —	9 —	8 —	8 —	8 —	10 —
Ormož ...	50	10 —	9 —	8 —	9 —	8 —	8 —
Gradec ...	50	11 25	8 38	8 63	8 94	7 25	8 —
Ljubno ...	50	11 75	8 75	8 50	9 50	8 —	—
Maribor ...	50	10 50	8 50	8 50	8 50	8 25	8 —
Ptuj ...	50	10 —	8 —	9 —	9 —	8 —	7 50
Inomost ...	50	—	—	—	—	—	—
Celovec ...	50	11 10	9 37	8 60	8 50	—	—
Ljubljana ...	50	—	—	—	—	—	—
Pešt ...	50	—	—	—	—	—	—
Solnograd ...	50	10 90	8 85	—	8 50	8 50	—
Dunaj ...	50	11 —	8 23	8 31	8 48	8 14	—
Line ...	50	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda	Bob	Seno sladko	Seno kislo	Ržena slama	Ježna slama
		K v	K v	K v	K v	K v	K v
Celje ..	50	9 —	11 —	2 —	1 80	2 —	1 80
Ormož	50	10 —	13 —	3 —	2 80	3 —	2 80
Gradec	50	8 88	14 —	3 13	3 —	2 45	2 25
Ljubno	50	—	18 —	4 —	3 —	3 —	2 50
Maribor	50	8 —	12 50	2 25	—	2 25	1 75
Ptuj	50	7 —	11 50	3 —	2 20	3 —	2 10
Celovec	50	8 —	13 75	3 25	2 25	2 25	2 —

Oznanila „Gospodarskega Glasnika“ za Štajersko.

Štajerska in slavonska

slivovka

konjak, tropinovka in brinovec, najboljših kakovosti iz lastne žganjarne. Raznovrstni cveti, jamajka-, kuba- in domači rum. Najfinejši likerji, pridobljeni potom destilacije. Posebnost: **Eckertova „Edelraute“**. Največja izbira v ruskih in kitajskih čajih. Vinski jesih. Jesihov cvet. 421a-6

C. in kr. dvorni **Albert Eckert, Gradec**

Zaloga: Murplatz št. 6, nasproti lekarne „Pri zamorcu“.

Ne 40 nego 6 K samo!

Ugodna prilika za nakup zajamčeno pristno

brade od divje kože

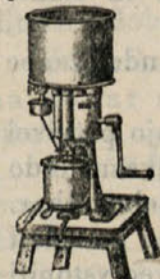
jelenovej slične, sveže in krasne, s 16 cm dolgimi kosinami, v lepem tulčku iz staroga srebra, s Hubertovim križcem samo 6 kron. Kosinaje z obročkom zajamčeno pristno. Ako kdo uporabi to priliko in naroči, dobi poštnem povzetju pri vesaču kosin od divje kože **Fenichelu** Dunaj IX. Altmuttergasse št. 3/36. Mnogo priznanj na razpolago. 381-5

Izvirna „Melotte“

je v alpskih deželah najbolj priljubljena in razširjena

mlečna centrifuga.

Močno in solidno narejena.

Posname izborno in ne potrebuje nobenih popravil.

Ker je zelo preprosta, lahko dela vsak otrok ž njo.

Zajamčen je najboljši uspeh in najbolj natančen posnetek.

Konkurenčne stroje zamenjujemo za „Melotte“. Model 1909 je v marsičem zboljššan. 53-12 Dobri zastopniki zaželjeni.

Melotte-Werke, Dunaj, IV. Mayerhofgasse 16.

Višjega štabnega zdravnika in fizika dr. Schmidta znamenito

olje za sluh

odstrani hitro in temeljito nastalo gluhosto, tečenje iz ušes, zamenje po ušesih in naglušnost tudi ako je že zastarano. Steklenica stane 4 krome z navodilom o uporabi. Dobiva se samo v lekarni Apotheke „zur Sonne“, Gradec, Jakominiplatz 24. 291-10

Gospodje naročevalci

se uljudno naprosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

! Za gnojenje travnikov
se obnesejo najboljše **kalijeve superfosfati!**
Najzanesljivejše učinkuje gnojenje v **oktobru** in **novembru**.
Kaljeve superfosfate je dobiti v vseh trgovinah in pri vseh trgovcih z umetnimi gnojili, kakor tudi kmetijskih zadrugah in društvih. 443
= Pisarna v Pragi, Prikopi 17. =

Vnovčevalnica živine Tamsweg
v Lungavi na Solnograškem preskrbuje redno **dobro plemensko, mlečno in obče porabno živino** originalno pingavske pasme. Dobre lastnosti te živine so obče priznane. Stalni viri za primeren nakup. Natančneja pojasnila daje radevolje prodajalno vodstvo. 442a-2

Se Kometovi mlini
so dandanes najboljše za dobivanje debele in fine melje, ker so opremljeni s Hellerjevimi umetnimi mlinskimi kamni, kojih ni treba nikdar ostriti in kojih kakovost je neprekošljiva. Priporočamo nadalje brusne kamne vsake vrste v najboljši kakovosti. Prva tovarna za umetne mlinske kamne in gradnjo mlinov v Sandovu pri Češki-Lipli. **Komanditna družba E. J. Heller.** Iščejo se zastopniki. 415b-24